

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Σχολικό έτος: 2016-2017

Τάξη: Α

Τμήμα: Α'1

Μαθήτριες: Λαμπρινή Γιαννοπούλου & Εύα Δανιά

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

Η λέξη νόμισμα έχει ετυμολογική ρίζα από τα “νέμω” > νόμος > νόμοι > νόμισμα. Στην μεγάλη Ελλάδα τα νομίσματα λέγονταν «νόμος, νόμοι» και αναγνωρίζονται ως προϊόν κοινωνικών συμβάσεων με δεδομένες αξίες τις συναλλαγές.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

Τα πρώτα νομίσματα κόπηκαν προς το τέλος του 7^{ου} αιώνα π.Χ. στην περιοχή του ανατολικού Αιγαίου, και συγκεκριμένα στην Ιωνία και την Λυδία. Ως πραγματικοί εφευρέτες του νομίσματος θεωρούνται οι Λυδοί. Η Λυδία βρίσκεται στη δυτική Μικρά Ασία και έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ιστορία του νομίσματος. Οι Λυδοί ήταν φημισμένοι και ικανοί έμποροι. Οι πρώτοι της κάτοικοι ήταν οι Χετταίοι. Οι παλιότεροι μελετητές και ορισμένοι από τους νεότερους, όπως ο Ξενοφάνης και ο Ηρόδοτος, δηλώνουν ότι οι Λυδοί ήταν επίσης, οι πρώτοι που έκοψαν και κυκλοφόρησαν νομίσματα από χρυσό και άργυρο (ήλεκτρος). Θα πρέπει όμως να τονιστεί ότι η μετέπειτα εξέλιξη της νομισματοκοπίας είναι αναμφισβήτητα έργο της ελληνικής διανόησης.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ

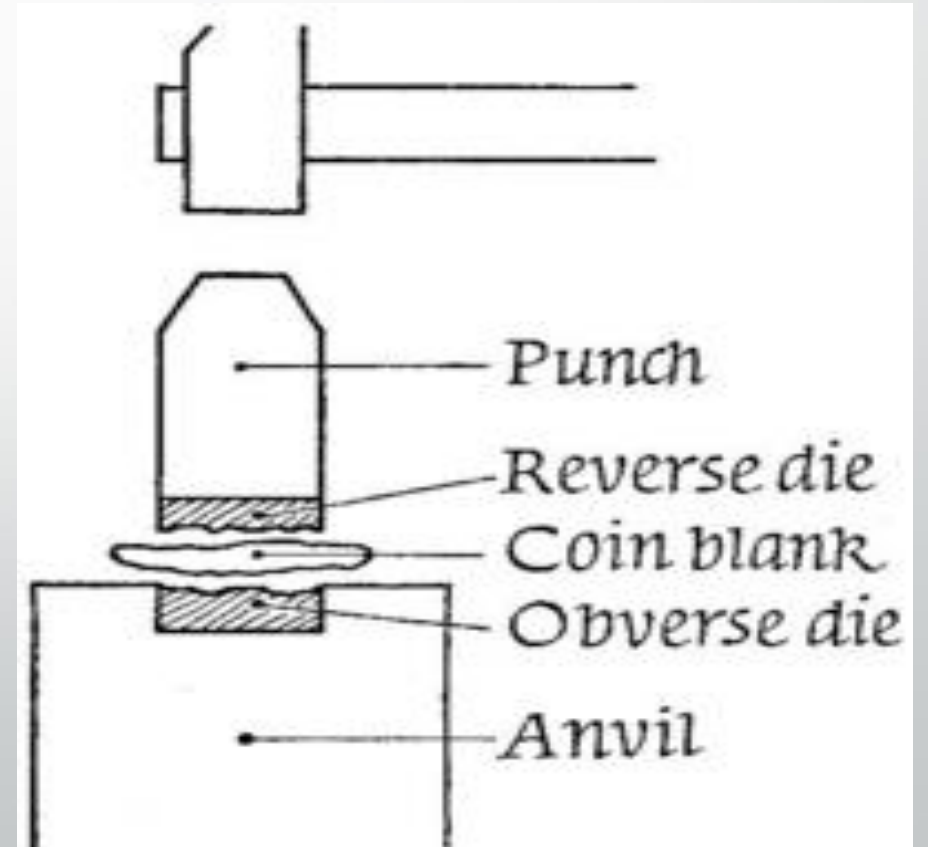
Τα πρώτα νομίσματα ήταν κατασκευασμένα από χαλκό και σίδηρο. Ο χρυσός και ο άργυρος ανακαλυφθήκαν αργότερα και χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη τοπικών αναγκών, κυρίως από τα τέλη του 4^{ου} αιώνα π.Χ. και μετά. Το πολύτιμο μέταλλο που χρησιμοποιήθηκε εκτός από αυτά ήταν και ο ήλεκτρος, ένα φυσικό κράμα χρυσού και αργύρου που βρισκόταν στην άμμο του Πακτωλού ποταμού, ο οποίος πήγαζε από το όρος Τμώλος και Λυδίας. Η κατασκευή του απαιτούσε μια προκαθορισμένη ποσότητα σκόνης χρυσού που την έλιωναν και στην σφράγιζαν με την προτομή του βασιλιά. Οι χαράκτες χάραζαν δύο σφραγίδες, μια για τον εμπροσθότυπο και την άλλη για τον οπισθότυπο. Κάθε πόλη χάραζε πάνω στα νομίσματα της το δικό της έμβλημα.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Ο τεχνίτης θέρμεινε το παρθένο κέρμα, το «πέταλο», δηλαδή το σβώλο του μετάλλου, και με την βοήθεια μιας λαβίδας τοποθετούσε πάνω στην άκμονα, όπου ήταν σφηνωμένη η μπροστινή σφραγίδα, ο «ακμονίσκος», δηλαδή η ορειχάλκινη μήτρα του εμπροσθότυπου. Μετά, τοποθετούσε από πάνω το «χαρακτήρα» όπου ήταν χαραγμένη η παράσταση του οπισθότυπου. Με μια σφύρα χτυπούσε στην συνέχεια ο τεχνίτης πάνω στον χαρακτήρα και το παρθένο κέρμα μεταβαλλόταν σε νόμισμα.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Τα εργαλεία που χρειαζόταν ήταν απλά: ένας ζυγός για να ζυγίζει τα παρθένα κέρματα, μία γλυφίς (γλύφανο) και ένας στιγεύς για την χάραξη των παραστάσεων. Τέλος, απαραίτητη ήταν βέβαια μια λαβίδα για να μπορεί ο τεχνίτης να πιάνει το θερμασμένο παρθένο κέρμα (το πέταλο).

ΟΨΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

Στην μια όψη των νομισμάτων χαραζόταν η ποσότητα του βάρους τους και στην άλλη, μια ένδειξη ότι το νόμισμα είχε ζυγιστεί και ότι πλέον ήταν νόμιμη η κυκλοφορία του. Τέλος στην μια μεγάλη όψη απεικονιζόταν ένα γεωμετρικό σχέδιο ή μια εικόνα αγαπημένου βασιλιά. Επιπλέον απεικονιζόντουσαν θέματα από την αρχαία ελληνική μυθολογία, θρησκεία καθώς και το βασίλειο των ζώων και φυτών. Για τους αρχαίους χάρακτες πηγή έμπνευσης ήταν η μυθολογία.

ΣΧΗΜΑΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ

- Επισημασμένα
- Τετράγωνα
- Κοιλόκυρτα
- Πεπλατυσμένα
- Ελλασματομορφα
- Δελφινόσχημα
- Σιδερά
- Serrati (οδοντωτή περίμετρος)

ΕΙΔΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ

- Το πέμπτον
- Ο χαλκούς
- Το δίχαλκον
- Το ημιώβολον, το διώβολον, το τριώβολον, το τετράβολον
- Ο οβολός
- Η δραχμή
- Το δίδαχρον ή στατήρας
- Το τετράδραχμο
- Η μνα
- Το τάλαντο

ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΣΤΑ ΠΡΩΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Η ανάγκη του ανθρώπου για απόκτηση πλούτου τον οδήγησε σε διαδοχικές καινούργιες πράξεις, όπου σαν αποτέλεσμα έχουν την δημιουργία του εμπορίου αλλά και την εμφάνιση των πρώτων νομισμάτων στην αρχαία Ελλάδα. Όταν ο άνθρωπος εγκατέλειψε τον νομαδικό τρόπο ζωής του, εγκαταστάθηκε σε συγκεκριμένο τόπο και ίδρυσε μόνιμους οικισμούς. Με την εξέλιξη της κοινωνίας ο άνθρωπος κατάλαβε ότι ο καταμερισμός της εργασίας του επέφερε μεγαλύτερη αποδοτικότητα με αποτέλεσμα περίσσειμα αγαθών, τα οποία μπορούσε να ανταλλάξει με τα άλλα που του έλλειπαν. Έτσι δημιουργήθηκε το εμπόριο, όπου οι πρώτες συναλλαγές που πραγματοποιούνταν ήταν με ανταλλαγή προϊόντων (Αντιπραγματισμός).

Αργότερα μεταπήδησαν στο στάδιο των χρηματικών συναλλαγών. Η χρήση των νομισμάτων στις συναλλαγές και τις πληρωμές δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα από τα μέσα του βου αιώνα πχ, καθιερώθηκε σταδιακά ως την επικρατέστερη μορφή χρήματος στον αρχαίο ελληνικό κόσμο.

ΣΤΑΘΜΗΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

1 Τάλαντο (26.196 χλγρ.) =	60 Μνες ή 6.000 αττικές δραχμές
1 Μνα (436,6 γρ.) =	100 Δραχμές
1 Δεκάδραχμο (43,75 γρ.) =	10 Δραχμές
1 Τετράδραχμο (17,50 γρ.) =	4 Δραχμές
1 Δίδραχμο ή Στατήρας (8,75 γρ.) =	2 Δραχμές
1 Δραχμή (4,37 γρ.) =	6 Οβολοί
1 Τετρόβολο (2,92 γρ.) =	4 Οβολοί
1 Ημίδραχμο ή Τριόβολων (2,19 γρ.) =	3 Οβολοί ή μισή δραχμή
1 Διόβολο (1,46 γρ.) =	2 Οβολοί
1 Τριημιοβόλιο (1,10 γρ.) =	11/82 του οβολου
1 Οβολός (0,72 γρ.)	8 Χαλκοί
1 Ημιόβολο =	Μισός Οβολός
1 χρυσός στατήρας ή δαρεικός =	27, 5 αττικές δραχμές
1 αργυρός στατήρας =	4 δραχμές.

Στατήρας: (αρχ. ελλ. στατήρ, λατ. schequel). Μονάδα βάρους και αργότερα νομισματική μονάδα στην αρχαία Ελλάδα. Οι στατήρες κόβονταν από χρυσό, άργυρο και ήλεκτρο και είχαν διαφορετικά βάρη.

Αργυρός στατήρ Κορίνθου, 500 π.Χ.

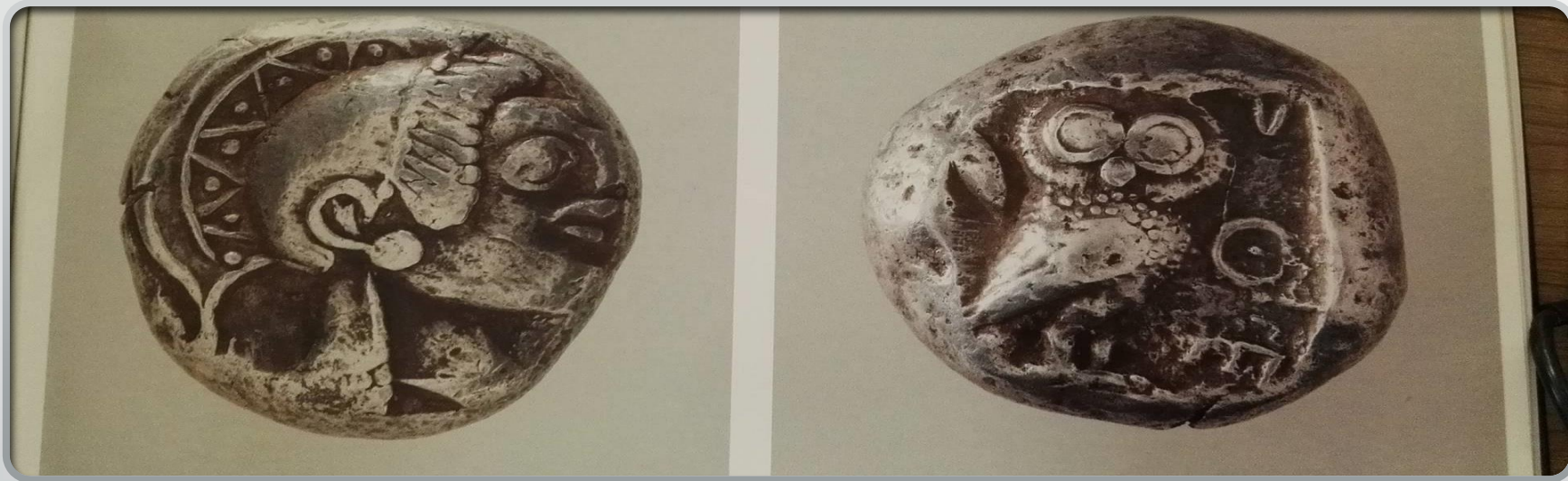
Εμπροσθότυπος: Πήγασος, το έμβλημα της πόλης.

Αργυρός στατήρ Αίγινας, 550 π.Χ.
Εμπροσθότυπος: θαλάσσια χελώνα.

Δραχμή: Η λέξη δραχμή προέρχεται από το ρήμα δράττω, που σημαίνει αρπάζω (> δράττομαι = πιάνω σφικτά). Η δραχμή είναι νομισματική μονάδα, η οποία χρησιμοποιήθηκε από τον αρχαίο ελληνικό κόσμο. Όπως και πολλά νομίσματα της αρχαιότητας, έτσι και η δραχμή, εκτός από νομισματική μονάδα, αρχικά αποτέλεσε μονάδα μέτρησης βάρους.

Αργυρό τετράδραχμο Αθηνών, 500 π.Χ. και αργότερα. Εμπροσθότυπος: κεφαλή Αθηνάς. Οπισθότυπος: Γλαύκα.

Μνα: (αρχ. ελλ. μνᾶ, λατ. *mina*). Ήταν μέτρο βάρους και νομισματικής μονάδας των Ελλήνων. Η αξία της όπως είναι φυσικό, διέφερε κατά τόπους και χρονικές περιόδους. Κέρματα από πολύτιμα μέταλλα που ζύγιζαν μία μνα, χρησιμοποιούνταν επίσης ως νομίσματα στην αρχαιότητα.

1. Μνα από την Αττική
2. Μνα από την Χίο

Τάλαντο: Το τάλαντο είναι μονάδα μέτρησης της μάζας που χρησιμοποιούνταν κατά την αρχαιότητα από πολλούς λαούς της Μεσοποταμίας και της Μεσογείου.

Το ζυγισμένο μέταλλο απέκτησε συγκεκριμένο σχήμα και έτσι επικράτησε το τάλαντο. Το τάλαντο είναι μία χάλκινη πλάκα που έχει το σχήμα δοράς βοοειδούς και πιθανόν την αξία ενός βοδιού.

Τάλαντο που βρέθηκε στις Μυκήνες και χρησιμοποιήθηκε κατά το 160- 140 αιώνα π.Χ.

Οβολός: (αρχ.
Ελλ. όβολός,
πληθ. όβολοί). Ήταν
αρχαίο Ελληνικό νόμισμα
μικρής αξίας που
ισοδυναμούσε με
8 χαλκούς. Ιδερένια
νομίσματα που έμοιαζαν
σαν σούβλες και το πάχος
κάθε οβολού ήταν τέτοιο,
ώστε το ανθρώπινο χέρι
να κρατά συγχρόνως έξι.

Οβελός (Φείδων, 7ος αι. π.χ.)

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ!!

